2018

ڕێبەری ئاسانکراوی دەرمان

No Pain No Gain



ئامادەکردن و نووسینی

دەرمانساز : مەڕوان قاسم

دەرمانساز : هودا ئەنوەر

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

پێشەکی:

ئاشکرایە سەرچاوەی زۆر هەن بەزمانەکانی ئینگلیزی و بەڕێژەیەکی کەمتر بە زمانی عەرەبی بۆ کۆکردنەوەی زانیاری لەسەر دەرمان, بەڵام سەرچاوەی کوردی زۆر کەمن لەو بوارە بە جۆرێك کە بەپەنجەکانی دەست دەژمێردرێن, لەو سۆنگەیەوە ولەڕووی هەستکردنمان بەبەرپرسیارەتیەوە خۆم و خێزانی خۆشەویستم هودا هەوڵماندا کورتەیەك لەسەر دەرمانەکان ئامادە بکەین تا ببێتە هۆی کردنەوەی دەرگایەك بۆ جیهانی فراوانی دەرمان, دەرگایەکی ئاسان بە کۆمەڵێك زانیاری سەرەتاییەوە نەوەك بێین بەدرێژی و باسی هەموو دەرمانێك بکەین بە جۆرێك کە فێرخواز بیبینێ لێی بترسێ! , نەخێر, زانیاری سادەن کە فێرخواز دوای کۆنترۆڵکردنی ئەم زانیاریانە دەبێت خۆی زیاتر هەوڵ بدات بۆ دەستخستنی زانیاری زیاتر دەربارەی هەر دەرمانێك, وە ئەوەی لێرە باسمانکردووە دەتوانین بڵێین بەسوودە بۆ قوتابیانی قۆناغەکانی دوو بەدواوە, وەهەروەها کورتەیەکی خێرایە بۆ وەبیرهێنانەوەی زانیاری دەربارەی دەرمانەکان بۆ دەرمانسازە دەرچووەکان, بەکورتی ڕێبەرێکە بۆ کارکردن لە دەرمانخانە, هەروەها هەموو ستافەکانی پزیشکی دەتوانن سوودی خۆیانی لێ وەربگرن, ئێمە چیمانکردووە لەم کارەماندا؟

1.ئێمە هاتووین باسی گرووپی دەرمانەکان (Classification)و هەریەك لەناوی زانستی و ناوی بازرگانی (Scientific name & Brand name)ی هەر دەرمانێکمان کردووە, ئەو ناوانەی لەناو کەوانەیەکی (..........)[R] لەو شێوەیەن ناوی بازرگانی دەرمانەکەن. هەروەها باسی هەریەکە لە شێوەکانی دەرمان (dosage form) و بڕەکانی دەرمان(dose)و کاتەکانی وەرگرتنی دەرمان (dosing time)و بەکارهێنانەکانی دەرمانەکە و هەر تێبینیەکی گرنگ کە دەبێت دەرمانساز بەنەخۆشی بدات لە کاتی پێدانی دەرمان.

2.بێگومان ڕاستەوخۆ لەبەرکردنی ئەو زانیاریانە کارێکی ئاسان نییە بەڵام بە بینینی دەرمانەکان لەدەرمانخانە و تەجروبەی زیاتر لەبەرکردنیان ئاسان دەبێت. بەهیوای ئەوەی سوودێکمان گەیاندبێت.

دەرمانسازان: مەروان قاسم/ هودا ئەنوەر

ڕۆژی هەینی 2018/9/28

بۆ هەر ڕەخنە و پێشنیارێك لەڕێگەی ئیمەیلەوە پەیوەندیمان پێوە بکەن(Marwan.qasim11@gmail.com)

Sections:

Section 1 Dosage forms 3
Section 2 Antibiotics 4
Section 3 Anti-Fungals 19
Section 4 Anti-Viral 21
Section 5 Anti-Helminthic 22
Section 6 NSAIDs 23
Section 7 Skeletal Muscle Relaxants 28
Section 8 Opioid Analgesics 29
Section 9 Gastro-Intestinal Drugs 30
Section 10 Corticosteroids 39
Section 11 Anti-Diabetic Drugs 43
Section 12 Anti-Hypertensive 49
Section 13 Lipid-Lowering Agents 56
Section 14 Anti-platelets 57
Section 15 Anti-coagulants 58
Section 16 Anti-Anginal agents 59
Section 17 Thyroid drugs 60
Section 18 Phosphpdiesterse-5 enzyme inhibitors 60
Section 19 Anti-Histamines 61
Section 20 Women's Health 64
Section 21 Urinary Tract drugs 72
Section 22 Drugs used in the treatment of Gout 75
Section 23 Cold and Flu Drugs 76
Section 24 Drugs used to treat Cough 79
Section 25 Anti-Depressants 80
Section 26 Anti-Epileptic Drugs 83
Section 27 Anti-Parkinson Agents 85
Section 28 Anti-Alzheimer Drugs 86
Section 29 Anxiolytic Agents 87
Section 30 Sedative and Hypnotic drugs 90
Section 31 Anti-Psychotic Drugs 91
Section 32 How to calculate oral liquid dosage forms ..94

Dosage forms شێوەکانی دەرمان

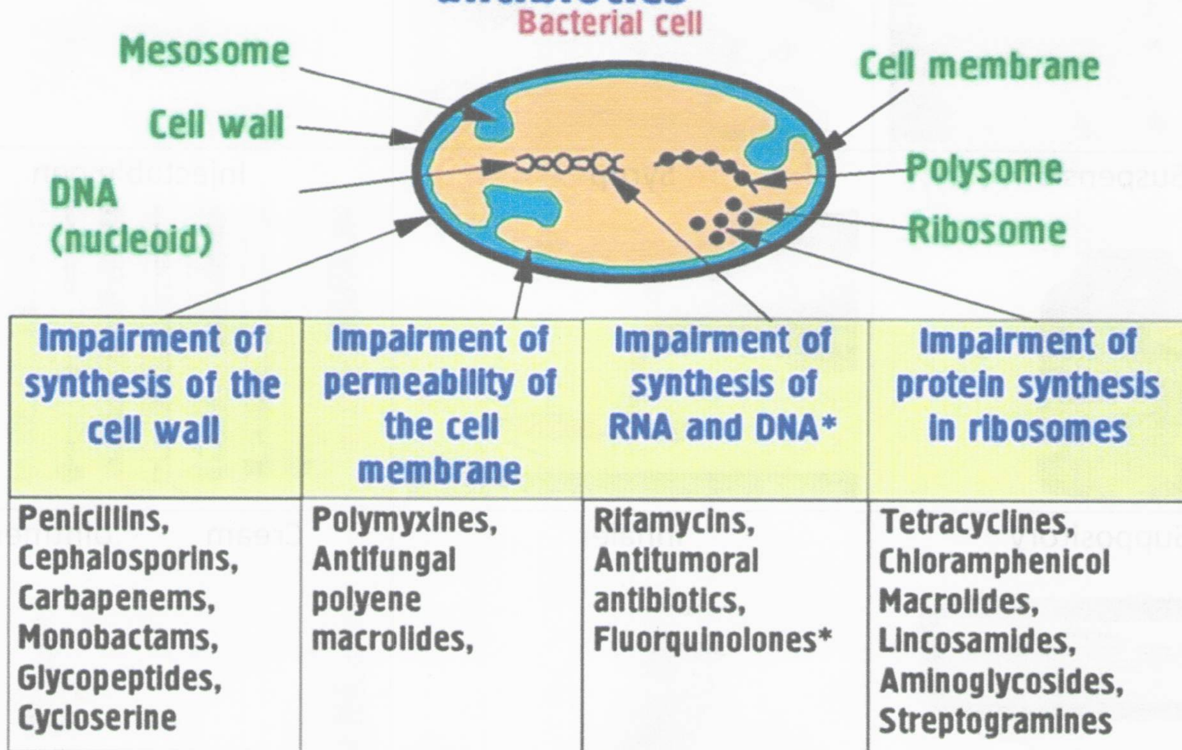
Tablet	Capsule	Caplet
Soft gel or soft capsule	Ampule	Vial
Eye drop	Ear drop	Nasal spray
Suspension	Syrup	Injectable pen
Suppository	Inhaler	Cream ointment

Antibiotics

دژەبەکتریاکان

کۆمەڵە دەرمانێکن بەکــــاردێن بۆ لەنـــاوبردن یان وەســــــتانی گەشەکردنی بەکتریا, بەکتریـــاش دەبێتە هۆی دروستبوونی هەوکردن (التهـــاب) لە شوێنە جیاجـیاکانی لەشدا بەشێوەیەکی گشتی دابەش دەبن بۆ پێنج جۆر بەگوێـرەی کارکردنیان لەسەر شوێنێکی دیاریکراو لە خانەی بەکتریا.

Mechanisms of antimicrobial action of antibiotics



Impairment of synthesis of the cell wall	Impairment of permeability of the cell membrane	Impairment of synthesis of RNA and DNA*	Impairment of protein synthesis in ribosomes
Penicillins, Cephalosporins, Carbapenems, Monobactams, Glycopeptides, Cycloserine	Polymyxines, Antifungal polyene macrolides,	Rifamycins, Antitumoral antibiotics, Fluorquinolones*	Tetracyclines, Chloramphenicol Macrolides, Lincosamides, Aminoglycosides, Streptogramines

kaka

ANTIBIOTICS

Cell wall inhibitors: include this groups (Penicillins, cephalosporins, carbapenems, monobactams, others)

ئەم كۆمەڵە گروپەی ئەنتی بایۆتیكەكان لەڕێگەی كارلێك لەگەڵ دیوارەخانەی بەكتریا, بەكتریاكان لەناو دەبەن.

A. PENICILLINS:

بەشێوەیەكی گشتی بەكاردێن بۆ التهاباتی ﴿ ئاڵوو (لەوزەتێن), گەروو, گوێ, لوت, بەشی خوارەوەی كۆئەندامی هەناسە, پێست, كۆئەندامی میزەڕۆ و زاوزێ﴾.

1. Amoxicillin (Amox)[R]

شێوەكانی دەرمان و كاتی بەكارهێنان:

Capsule: 250mg , 500mg (three times daily or Every 8 hours)
Tablets: 1000mg (two times daily or every 12 hours)
Oral solution: 125mg , 250 mg (15mg\kg every 8 hours)
Vial for Injection: 250mg, 500mg, 1000mg (two to three times daily)

تێبینی: ئامۆژگاری نەخۆش بكە بۆ تەواوكردنی كۆرسەكە, وە لێی بپرسە ئایا حەساسیەی هەیە بۆ ئەمۆكسیلین یان نا, ئەگەر هەیبوو بێگومان نابێت بەكاربێت.

2. Ampicillin (Omnipen)[R]

شێوەكانی دەرمان و كاتی بەكارهێنان:

Capsule: 250mg , 500mg (four times daily or Every 6 hours)
Oral solution: 125mg , 250 mg (15 mg\kg every 6 hours)
Vial for Injection: 250mg, 500mg, 1000mg, 2000mg (3 to 4 times daily)

تێبینی: ئامۆژگاری نەخۆش بكە بۆ تەواوكردنی كۆرسەكە, وە لێی بپرسە ئایا حەساسیەی هەیە بۆ ئەمپیسیلین یان نا, ئەگەر هەیبوو بێگومان نابێت بەكاربێت.

3. Amoxicillin + clavulanic acid (Augmentin)[R]

شێوەكانی دەرمان و كاتی بەكارهێنان:

Tablets: 375mg, 625mg, 1000mg (two to three times daily)
oral solution: 157mg, 312mg, 457mg, 643mg (25mg\kg every 12h)
vial for injection: 600mg, 1200mg (two to three times daily)

4. Ampicillin + cloxacillin (Ampiclox)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 500mg (three to four times daily)
vial for injection: 500mg, 1000mg (two to three times daily)

5. Oxacillin (Bactocill)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Vial for injection: 1000mg, 2000mg (three to four times daily)

6. Penicillin G (Plizerpen)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Injectable suspension: 600,000U, 1,200,000U (Ones daily IM)

B. CEPHALOSPORINS:

بەشێویەکی گشتی بەکاردێن بۆ التهاباتی ﴿گوێ, ئالوو (لەوزەتێن), قورگ, کۆئەندامی میزەڕۆ و زاوزێ, گرانەتا, بۆڕی هەوا, پێست, پەردەی مێشك, ئێسك, گورچیلە﴾.

1. Cephalexin (Keflex)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 250mg, 500mg, 750mg (three to four times daily)
oral suspension: 125mg, 250mg (20mg\kg every 6 hours)

2. Cefaclor (Ceclor)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 250mg, 500mg (three times daily or every 8 hours)

3. Cefuroxime (Zinacef, Zinnat)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 250mg, 500mg (every 12 hours)
vial for injection: 750mg, 1500mg (every 12 hours)

4. Cefixime (Suprax)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 200mg, 400mg (once daily)
Tablets: 200mg, 400 mg (once daily)
oral suspension: 100mg, 200mg (8mg\kg once daily)

5. Cefdinir (Omnicef)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 300mg (twice daily or every 12 hours)
oral suspension: 125mg, 250mg (7mg\kg every 12 hours)

تێبینی: نابێت لەگەڵ شیر بخورێت, یان ئەو بەرهەمانەی ئاسنیان تێدایە, یان دەبێت بەلایەنی کەمەوە دوو کاتژمێر نێوانیان بێت. ئامۆژگاری نەخۆش بکە کە لەوانەیە ڕەنگی پیسایی بگۆڕێت بۆ سوور.

6. Cefditorin (Spectracef)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 200mg, 400mg (every 12 hours)

7. Cefpodoxime (Vantin, Cefodox)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 100mg, 200mg (every 12 hours)
oral suspension: 50mg, 100mg (5mg\kg every 12 hours)

8. Cefdroxil (ultracef)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsules: 500mg (twice daily)
Tablets: 1000mg (once daily)
oral suspension: 250mg, 500mg (15mg\kg every 12 hours)

9. Ceftriaxone (Rocephin, Mesporin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Vial for injection: 250mg, 500mg, 1000mg (twice daily)

تێبینی:

1. پێویستە پێش بەکارهێنانی ئامۆژگاری نەخۆش بکرێت پشکنینی هەستیاری بۆ ئەم دەرمانە بکات.
2. نابێت لەگەڵیدا شیر بخورێت, یان ئەو بەرهەمانەی ئاسنیان تێدایە, یان دەبێت بەلایەنی کەمەوە دوو کاتژمێر نێوانیان بێت.
3. پێویستە ئەم دەرمانە بەهێواشی و بە 10 بۆ 20 دەقیقە لە کانیۆلا بدرێت. وریابە لە پێدانی(IM) بە(IV)وە بەپێچەوانەوە.
4. دەکرێت بۆ ئافرەتی سکپڕ بەکاربێت (Pregnancy Category B).

10. Cefotaxime (Claforan)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Vial for injection: 500mg, 1000mg (twice daily)

تێبینی:هەمان تێبینیەکانی سیفتریاگزۆن بۆ سیفۆتاگزیمیش ڕاستە.

11. Cefepime (Maxipime)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Vial for injection: 1000mg, 2000mg (twice daily)

تێبینی: پێویستە پێش بەکارهێنانی ئامۆژگاری نەخۆش بکرێت پشکنینی هەستیاری بۆ ئەم دەرمانە بکات.

C. CARBAPENEMS:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێت بۆ التهاباتی ﴿پێست, ناوەوەی سك, هەوکردنی سی, پەردەی مێشك, پەردەی دڵ﴾

بەتایبەت کاتێك بەکاردێن کە نەخۆشەکە ڕیزیزستانسی هەبێت بۆ ئەنتی بایۆتیکەکانی تر.

1. Meropenem (Merrem IV)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Vial for injection: 500mg, 1000mg (two to three times daily)

تێبینی:

1. پێویستە پێش بەکارهێنانی ئامۆژگاری نەخۆش بکرێت پشکنینی هەستیاری بۆ ئەم دەرمانە بکات.

2. لەحاڵەتی زۆر دیاریکراو نەبێت, نابێت بەکاربێت بۆ ئەوەی ڕیزیستانس بۆ ئەمەش دروست نەبێت.

3. دەبێت لە ڕێگەی مغزی یەوە بدرێت بە ماوەی 15 بۆ 30 دەقیقە.

D. MONOBACTAMS:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێت بۆ التهاباتی ﴿ سیەکان, کۆئەندامی میزەڕۆ , پەردەی مێشك, سیلان(گۆنۆریا)﴾

1. Aztreonam (Azactam)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Vial for injection: 1000mg, 2000mg (two to three times daily)
solution for inhalation: 75mg (three times daily)

تێبینی:

1. پێویستە پێش بەکارهێنانی ئامۆژگاری نەخۆش بکرێت پشکنینی هەستیاری بۆ ئەم دەرمانە بکات.

2. ڕاستەوخۆ لەکانیۆلا دەدرێت بەماوەی 3 بۆ 5 دەقیقە,یان لە ڕێگەی مغزیەوە بە ماوەی 20 بۆ 60 دەقە.

E- OTHERS:

چەند دەرمانێکن بەکاردێن بۆ التهاباتی﴿ قۆلۆن, پەردەی دڵ, پێش نەشتەرگەری, کۆئەندامی میزەڕۆ ﴾

1. Vancomycin (Vancocin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 125mg, 250mg (four times daily)
Vial for injection: 500mg, 750mg, 1000mg (two to three times daily)
oral solution: 3.75g, 7.5g (40mg\kg every 6 hours)

تێبینی:

1. پێویستە پێش بەکارهێنانی ئامۆژگاری نەخۆش بکرێت پشکنینی هەستیاری بۆ ئەم دەرمانە بکات.

2. لە ڕێگەی مغزیەوە بەلایەنی کەمەوە بەماوەی 60 دەقیقە لێدەدرێت.

2. Fosfomycin (Monurol)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Powder for reconstitution: 3g\packet (for women as single dose, but for men 3g every three days for 12 days)

تێبینی: پێویستە پێش بەکارهێنانی ئامۆژگاری نەخۆش بکرێت پشکنینی هەستیاری بۆ ئەم دەرمانە بکات, وە دەتوانرێ بۆ ئافرەتی دوو گیان بەکاربێت.

ANTIBIOTICS

Protein Synthesis inhibitors: include this groups (Macrolides, Aminoglycosides, Tetracyclines, Lincosamides, others)

ئەم کۆمەڵە گرووپە لە ئەنتی بایۆتیکەکان نایەڵن پرۆتینەکانی بەکتریا دروست بێت, بی پرۆتینەکانیش بەکتریا دەمرێت.

A. MACROLIDES:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێن بۆ التهاباتی (سیەکان, گوێ, جیوب, ئاڵوو, گەروو, چاو, پەردەی دڵ, کۆخە ڕەشە, قورحەی مەعیدە (بەهۆی ئیچ پایلۆری تووش بووبێت), سکچوون بەهۆی ئەمیبا, میزەڕۆ).

1. Azithromycin (Zithromax)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsules: 250mg, 500mg (once daily) Tablets: 250mg, 500mg (once daily)
oral suspension: 100mg, 200mg (10mg\kg once daily for 3 to 5 days)
ophthalmic solution: 1% (one drop two times daily)

تێبینی:

1. واباشترە کاتژمێرێك پێش نان, یان دوو کاتژمێر دوای نان بخورێت جارێك لە ڕۆژێکدا.
2. ئەو کەسانەی هەستیاری (حەساسیە)یان هەیە بە پەنسلینەکان و سیفالۆسپۆرینەکان دەتوانن ئەم دەرمانە بەکاربێنن.
3. بۆ التهابی گوێ نابێت بەکاربێت بۆ منداڵی خوار شەش مانگی. وە بۆ التهابی گەروو و ئاڵوو نابێت بەکاربێت بۆ منداڵی خوار دووساڵ.

2. Clarithromycin (Joclar)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 250mg, 500mg (twice daily)
oral suspension: 125mg, 250mg (8mg\kg every 12 hours)

تێبینی:

1.ئەم دەرمانە بەکاردێت بۆ لەناوبردنی ئێچ پایلۆری.

2.ئەوانەی نەخۆشی گورچیلەیان هەیە یان نەخۆشی گاوت (داء الملوك)یان هەیە و حەبی(Colchicine) بەکاردێنن, نابێت ئەم دەرمانە بەکاربهێنن.

3. Erythromycin (Erythrocin) [R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 250mg, 500mg (twice daily)
oral suspension: 125mg, 250mg (15mg\kg every 8 hours)
ophthalmic solution: 0.5% (one drop four times daily)
Topical gel: 2% (two times daily)
Topical solution: 2% (two times daily)

تێبینی:

1.لۆشن و جێڵی ئەم دەرمانە بەکاردێت بۆ زیپکە, بەیانیان جارێك و ئێوارانیش جارێك.

2.ئەوانەی چەوریان هەیە و سیمڤاستاتین بەکاردەهێنن نابێت ئەم دەرمانە وەربگرن.

4. Spiramycin (Rovamycine)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 3M. IU, 1.5M. IU (two tablets every 12 hours)

تێبینی: تا دەتوانرێ ئاوی لەگەڵ بخورێتەوە باشە, وە ئەوانەی نەخۆشی پاقلە (G6PD)یان هەیە پێویستە ئەم دەرمانە بەکارنەهێنن.

B. AMINOGLYCOSIDES:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێن بۆ ﴿التهاباتی میزەڕۆ, سیەکان, پەردەی دڵ, پێست, چاو, سیل, حمەی ماڵتا﴾

2. Amikacin (Amikin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Ampule for injection: 100mg, 500mg, 1000mg (2 to 3 times daily)
Topical gel: 5% (two to three times daily)

تێبینی: بە مغزی دەبێت بەماوەی 30 خولەك بدرێت.

3. Gentamicin (Megental,Cidomycin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Ampule for injection: 20mg, 40mg, 80mg (two times daily)
Topical cream and ointment: 1% (three to four times daily)
Eye ointment: 0.3% (once at night)
Eye drop: 0.3% (four to six times daily or every 4 hour)

تێبینی: بە مغزی دەبێت بەماوەی 30 خولەك بدرێت.

3. Streptomycin (Streplin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Vial for injection: 1000mg (one to two times daily)

4. Tobramycin (Nebcin,Tobrex)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Ampule for injection: 20mg, 80mg (two to three times daily)
Eye ointment: 0.3% (once at night)
Eye drop: 0.3% (every 4 hour), also available in many ophthalmic combination preparations.
Powder for inhalation: 28mg (three to four times daily)

5. Neomycin (Myciguent,Cortisporin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 500mg (four times daily)
Topical cream and ointment: (two to three times daily)
also available in many topical combinations.
Oral solution: 25mg (12mg\kg every 6 hours)

C. LINCOSAMIDES:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێت بۆ التهاباتی ﴿پێست, زیپکە, ڕەحم, گەروو, دوومەڵ, قوڵۆن, سیەکان﴾

1. Clindamycin (ClindaMax)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 75mg, 150mg, 300mg (two to three times daily)
Vial for injection: 150mg (two to three times daily)
Oral solution: 75mg (7mg\kg every 8 hours)
Vaginal cream: 2% (one applicator at night)
Vaginal suppository: 100mg (one suppository at night)
Topical gel: 1% (apply one time at night to the affected area)
Topical solution: 1% (apply every 12 hours to the affected area)

تێبینی: ڤیالی کلیندامایسین لەناو مغزی و بەماوەی 30 بۆ 60 خولەك لێدەدرێت.

2. Lincomycin (Lincocin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 250mg, 500mg (every 8 hours)
Tablet: 250mg, 500mg (every 8 hours)
Vial for injection: 300mg (three to four times daily)

تێبینی: ڤیالی لینکۆمایسین لەناو مغزی و بەماوەی 1 بۆ 2 سەعات لێدەدرێت.

D. TERACYCLINES:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێت بۆ التهاباتی ﴿ سیيەکان, زیپکە, حمەی مالّتا, سیلان, سیفلیس, کۆئەندامی میزەڕۆ﴾

1. **Tetracycline (Sumycin)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 250mg, 500mg (every 12 hours)
Tablet: 250mg, 500mg (every 12 hours)
Topical cram and ointment: 1% (two to three times daily)
Eye ointment: 1% (apply it one time at night)

تێبینی: 1. ئەوانەی حەساسیەیان هەیە بە پەنسیلینەکان دەتوانن ئەم دەرمانە بەکاربێنن.

2. واباشترە نەخۆش نەچێتە بەرخۆر, ئەگەر چوو دژەخۆر بەکاربێنێت.

3. نابێت لەگەڵ بەرهەمە شیرەمەنییەکان بخورێت.

4.لە مانگی سێیەمی سکپڕی تا منالّ بوون بەهیچ شێوەیەك نابێت بەکاربێت, بۆ منالّیش تا تەمەنی نۆ سالّی بەهیچ شێوەیەك بەکارنایەت.

2. **Doxycycline (Vibramycin, DoxyDar)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 50mg, 75mg, 100mg, 150mg (every 12 hours)
Tablet: 50mg, 75mg, 100mg, 150mg (every 12 hours)
Oral suspension: 25mg (4mg\kg once daily)
Vial for injection: 100mg (every 12 hours)

تێبینی: لە کەسی گەورەشدا لەوانەیە ڕەنگی ددان بگۆڕێت بەشێوەیەکی کاتی بەلّام هەرکاتێك واز لەدەرمانەکە بێنیّ ڕەنگی ئاسایی دەبێتەوە. هەروەها هەمان تێبینیەکان تێتراسایکلین بۆ دۆکسی سایکلینیش ڕاستە.

E. OTHERS:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێت بۆ التهاباتی ﴿چاو, پێست, (پەردەی مێشك و گرانەتا)﴾ ئەگەر سوودی لەدەرمانەکانی تر نەبینی بوو.

1. **Chloramphenicol (Chlormycetin)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Vial for injection: 1000mg (every 8 hours)
Eye drop: 5% (one drop every 4 hours)
Eye ointment: 5% (small amount every 4 hours)

ANTIBIOTICS

Nucleic acid inhibitors: include this groups (Quinolones, Anti-protozoan antibiotics, RNA inhibitor, others)

ئەم کۆمەڵە گرووپە لە ئەنتی بایۆتیکەکان لەڕێگەی وەستاندنی لەبەرگرتنەوەی ﴿DNA&RNA﴾ەوە,بەکتریا لەناودەبەن.

A. QUINOLONES:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێن بۆ التهاباتی ﴿جیوب, ئێسك و جومگە, گرانەتا, حمەی ماڵتا, پرۆستات, سکچوون بەهۆی بەکتریاوە, سکچوون بەهۆی سەفەرەوە, بەشی خوارەوەی کۆئەندامی هەناسە, چاو, پێست, کۆئەندامی میزەڕۆ و زاوزێ, ناوەوەی سك, سیلان﴾.

1. Ciprofloxacin (Cipro, CiproDar, Bacteflox)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 250mg, 500mg, 750mg (twice daily)
Infusion solution: 200mg, 400mg (twice daily)
Oral suspension: 250mg, 500mg (15mg\kg every 12 hours)
Eye drop: 0.3% (1 drop every 4 hours)   Eye ointment: 0.3% (apply every 8 hours)   Ear drop: 0.3mg (1 drop every 4 hours)
also available in many ophthalmic and otic combination preparations.

تێبینی: واباشترە بۆ منداڵ یا کەسانی بەتەمەن بەکارنەیەت چونکە لەوانەیە ببێتە هۆی پچڕانی بەستەرەکانی جومگە.

2. Levofloxacin (Levaquin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 250mg, 500mg, 750mg (once daily)
Infusion solution: 250mg, 500mg (once daily)
Oral solution: 25mg (8mg\kg every 12 hours)
Eye drop: 0.5% (1 drop every 4 hours)

تێبینی: واباشترە بۆ منداڵ یا کەسانی بەتەمەن بەکارنەیەت چونکە لەوانەیە ببێتە هۆی پچڕانی بەستەرەکانی جومگە.

3. Moxifloxacin (Avelox)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 400mg (once daily)
Injectable solution: 400mg (once daily)
Eye drop: 0.5% (1 drop every 8 hours) known as (Vigamox)[R]

تێبینی:واباشترە نەچێتە بەرخۆر یان با دژەخۆر بەکاربێنێت, بەهەمان شێوە کێشە بۆ جومگەکان دروست دەکات.

4. Norfloxacin (Noroxin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 400mg (once daily)
Eye drop: 0.3% (2 drops every 3 hours)

تێبینی: واباشترە بۆ منداڵ یا کەسانی بەتەمەن بەکارنەیەت چونکە لەوانەیە ببێتە هۆی پچڕانی بەستەرەکانی جومگە.

5. Ofloxacin (Floxin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 100mg, 200mg, 400mg (twice daily)
Eye drop: 0.3% (1 drop every 3 hours)   Ear drop: 0.3% (10 drop twice daily)

B. ANTI-PROTOZOAN ANTIBIOTICS:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێت بۆ التهاباتی ﴿ ڕەحم, ددان, سکچوون بەهۆی بەکتریاوە, قورحەی مەعیدە, میزەڕۆ و زاوزێ﴾

1. Metronidazole (Flagyl)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 250mg, 500mg (three times daily)
infusion solution: 500mg (three times daily)
Oral solution: 125mg, 200mg (10mg\kg every 8 hours)
Vaginal suppository: 500mg (once at night)
Vaginal gel: 0.75% (once at night)
Topical cream: 0.75% (once daily)

تێبینی: بەهیچ شێوەیەك نابێت لە سێ مانگی سەرەتای سکپڕی بەکاربێت.

2. **Tinidazole (Tindamax)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 250mg, 500mg (four times daily)

تێبینی: بەهیچ شێوەیەك نابێت لە سێ مانگی سەرەتای سکپڕی بەکاربێت.

3. **Secnidazole (Solosec)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 1000mg (twice daily)
Oral granules: 2000mg (once daily)

C. RNA INHIBITORS:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێت بۆ ﴿ سیل, پەردەی مێشك, حمەی مالْتا﴾

1. **Rifampin or Rifampicin (Rifadin)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 150mg, 300mg (four times daily)
Vial for injection: 600mg (twice daily)

تێبینی: پێویستە سەعاتێك پێش یان دوو سەعات دوای نان بخورێت بە ئاوێکی زۆر پەرداخێك بۆ دوو پەرداخ ئاو, وە لەوانەیە ڕەنگی میز و ددان و فرمێسکیش بگۆڕێت.

D. OTHERS:

بەکاردێت بۆ التهاباتی ﴿کۆئەندامی میزەڕۆ﴾

1. **Nitrofurantoin (Macrobid, Uvamin)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsules: 25mg, 50mg, 100mg (two to three times daily)
Oral suspension: 25mg (2mg\kg every 6 hours)

تێبینی: سەلامەتترین دەرمانە لەکاتی سکپڕی, تەنیا لەسێ هەفتەی کۆتایی نەبێت نابێت بەکاربێت بەهیچ شێوەیەك.

ANTIBIOTICS

Enzyme inhibitors: include this groups (combination of Folate reduction + folate synthesis, Folate synthesis inhibitors,)

ئەم کۆمەڵە گرووپە لە ئەنتی بایۆتیکەکان لەڕێگەی وەستاندنی کارکردنی ئەنزیمی بەکتریاوە, بەکتریا لەناو دەبەن.

A. COMBINATION OF FOLATE REDUCTION+FOLATE SYNTHESIS:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێن بۆ ﴿التهابی درێژخایەنی سییەکان, پەردەی مێشك, سکچوون بەهۆی سەفەرەوە, سکچوون بەهۆی بەکتریاوە, التهابی کۆئەندامی میزەڕۆ﴾

1. Trimerhoprim + Sulfamethoxazole (Bactrim)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (80mg\400mg), (160mg\800mg) (two tablets every 12 hours)
Oral suspension: (40mg\200mg) (8mg\kg every 12h, according to trimethoprim)
Injected solution: (16mg\80mg) (two to three times daily)

تێبینی: ئەوانەی (megaloblastic anemia)یان هەیە بەهیچ شێوەیەك نابێت ئەم دەرمانە بەکاربهێنن.

B. FOLATE SYNTHESIS INHIBITORS:

بەشێوەیەك گشتی بەکاردێن بۆ ﴿سووتان, التهابی قۆڵۆن, ڕۆماتیزم, نەخۆشی کرۆهن﴾

1. Silver salfadiazine (Silvadene)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Topical cream: 1% (apply every 12 hours)

تێبینی: بەکاردێت بۆ سووتان.

2. Sulfasalazine (Azulfidine)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 500mg (two tablets every 8 hours)

تێبینی:

1. بەکاردێت بۆ ﴿التهابی قۆڵۆن, ڕۆماتیزم, نەخۆشی کرۆهن﴾
2. لەوانەیە ڕەنگی میز بگۆڕێت بۆ پرتەقاڵی.
3. پێویستە تا دەتوانێت ئاو لەگەڵی بخواتەوە.

ANTI-FUNGAL

دژە کەڕووەکان

کەڕووەکانیش وەکو بەکتریا شانەکانی مرۆڤ تووشی هەوکردن دەکەن, کەڕووەکان زیندەوەری بچووکن کە لەشوێنە مردووەکانی لەش گەشەدەن وەك نینۆك, قژ, پێست بەتایبەت نێوان پەنجەکان, ئەو شوێنانە تووشی هەوکردنی کەڕوویی دەکەن.



کۆمەڵە دەرمانێکن بەکاردێن بۆ چارەسەرکردنی هەوکردنی ﴾کەڕوی پێست, تۆشك, هەوکردنی پێی یاریزان, هەوکردنی کەڕووی ڕەحم, کەڕووی دەم, کەڕووی ناو سك﴿

1. Clotrimazole (Canesten)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Topical cream and ointment: 1% (every 12 hours)
Topical solution: 1% (every 12 hours)
Vaginal cream: 1%, 2% (once at bedtime)
Vaginal Tablet: 500mg (once at bedtime)
Vaginal Suppository: 500mg (once at bedtime)

2. **Miconazole (Oravig, Gyno-Daktarin)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Topical cream: 2% (every 12 hours)
Topical powder: 2% (every 12 hours)
Vaginal cream: 2%, 4% (once at bedtime)
Vaginal Suppository: 100mg, 200, 400 (once at bedtime)
Oral gel: 20mg (three to four times daily)

3. **Fluconazole (Diflucan)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 50mg, 100mg, 150mg, 200mg (every 3 days)
Capsule: 150mg (every 3 days)

تێبینی: بەهیچ شێوەیەك نابێت لەکاتی دووگیانی بەکاربێت.

4. **Itraconazole (Sporanox)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 200mg (twice daily)
Capsule: 100mg (twice daily)

5. **Ketoconazole (Nizoral)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 200mg (one to two times daily)
Topical cream and gel: 2% (every 12 hours)
Shampoo: 1%, 2% (apply it 4 times per a week for 5min).

تێبینی: شامپۆکە دەخەیتە سەر قژی تەڕ و دوای مانەوەی بۆ پێنج خولەك بەجوانی دەیشۆی هەفتەی چوارجار بۆماوەی مانگێك.

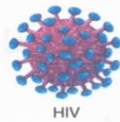
6. **Nystatin (Mycostatin)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Oral tablet: 500,000unit (three times daily)
Oral suspension: 100,000unit\ml (3ml every 6 hours)
Capsule: 500,000unit, 1,000,000unit (three times daily)
Topical cream and ointment: 100,000unit\g (three times daily)
Vaginal tablet: 100,000unit (once at bed time)
Vaginal cream: 100,000unit (once at night)

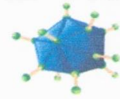
ANTIVIRAL DRUGS

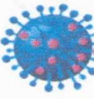
دژە ڤایرۆسەکان

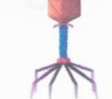















کۆمەڵە دەرمانێکن بەکاردێن بۆ چارەسەرکردنی ئەو نەخۆشیانەی بەهۆی ڤایرۆسەوە تووشیان دەبیـــن لەوانە ﴿پەتای ئینفلوێنزا, تامیسکە, ڤایرۆسی هێرپسی ئەندامەکانی زاوزێ, ڤایرۆسی مێشك, سۆریکە, ئاوڵە, ڤایرۆسی جگەر﴾.

1. Acyclovir (Zovirax)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 200mg, 400mg, 800mg (five to six times daily)
Oral suspension: 200mg (20mg\kg every 8 hours)
Vial for injection: 500mg, 1000mg (two to three times daily)
Topical Cream and Ointment: 5% (apply 5 times daily)
Eye ointment: 3% (apply 5 times daily)

2. Amantadine (Osmolex)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 68mg, 100mg, 137mg (two tablets once daily)
Tablets: 100mg, 129mg, 193mg, 258mg (two tablets once daily)
Oral syrup: 50mg (3mg\kg once daily)

تێبینی: ئەم دەرمانە بۆ نەخۆشی لەرزۆکی(پارکینسۆن)یش بەکاردێت, بەڵام بە میکانیزمێکی جیاوازەوە.

ANTI-HELMINTHIC

دژە کــــرمــــەکــــان

ئەم گرووپە بەگشتی بەکاردێن بۆ لەناوبردنی کرمی ڕیخۆڵە, کە بەهۆی کەمی پاک و خاوێنی دەچێتە ڕیخۆڵەی مرۆڤ و لەوێ گەشە دەکات و هەستێکی ناخۆش دروست دەکات بەتایبەت لەشەواندا.



1. Albendazole (Albenza)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 200mg, 400mg (400mg as a single dose)
Oral suspension: 200mg, 400mg (15mg\kg as a single dose)

تێبینی: دەبێت نەخۆش دوای دەڕۆژ جارێکی تر دەرمانەکە وەربگرێتەوە. واباشترە لەگەڵ نان بخورێت.
وەدەبێت هەوڵبدەن جێگا و جلو بەرگ و یاریەکانی منداڵ بەئاوێکی گەرم بشۆن.

2. Mebendazole (Vermox)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

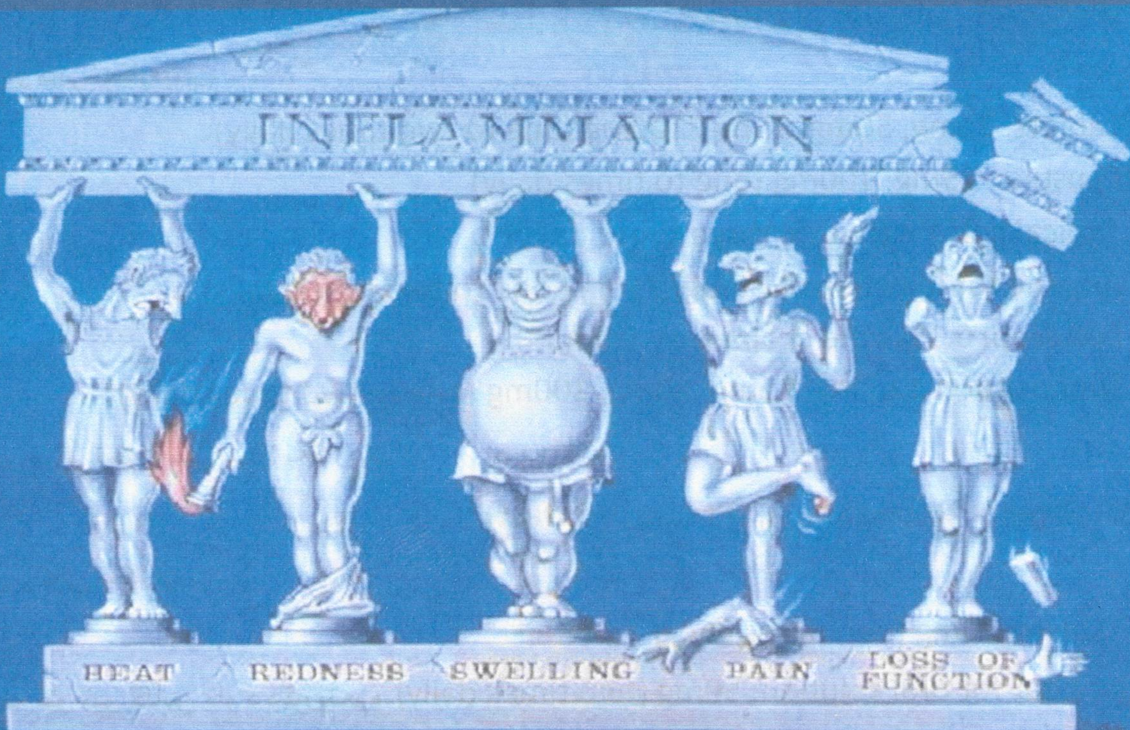
Tablets: 100mg, 500mg (twice daily for three days)
Oral suspension: 20mg (5ml twice daily for three days)

تێبینی: ئەگەر نەخۆش باش نەبوویەوە دەبێت دوای 21 ڕۆژ جارێکی تر دەرمانەکە وەربگرێتەوە, واباشترە لەگەڵ نان بخورێت. وەدەبێت هەوڵبدەن جێگا و جلو بەرگ و یاریەکانی منداڵ بەئاوێکی گەرم بشۆن.

NON-STEROIDAL ANTI INFLAMMATORY DRUGS (NSAIDs)

دژەهەوکردنە نا زیندەییەکان

شانەکانی مرۆڤ کاتێك تووشی زیانێك یان بەرکەوتنێك دەبن تووش هەوکردن (Inflammation) دەبـن, نیـشانەکانـیـشی بریـتـیە لە ﴿گەرم بوونی شوێـنـەکە, سووربوونەوە, هەڵـئاوسـان, ئازار, بێ توانایی لە جێبەجێ کردنی فەرمانەکانی لەش﴾.



NON-STEROIDAL ANTI-INFLAMMATORY DRUGS (NSAIDs)

A. NON-SELECTIVE COX ENZYME INHIBITORS:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێن بۆ ئازاری ﴿پشت, تا, سووڕی مانگانە, ددان, ئەژنۆ, ئێسك, ڕۆماتیزم, شان و مل, جومگەکان, سەرئێشە, شەقیقە﴾

تێبینی: ئەوانەی زەخت یان هەر کێشەیەکی تری دڵیان هەیە نابێت ئەم دەرمانانە بەکاربێنن, تەنیا (Naproxen) دەتوانرێ بەکاربێت, ئەوانەی برینی مەعیدەیان هەیە نابێت بەکاری بێنن, ئەوانەی پێشتر برین یان هەر کێشەیەکی تری مەعیدەیان هەبووە دەبێ بە وریاییەوە بەکاری بێنن. ئەوانەی ڕەبۆیان هەیە دەبێت زۆر بە وریاییەوە بەکاری بهێنن.

1. Acetylsalicylic acid (Aspirin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 75mg, 81mg, 100mg, 162.5mg, 300mg, 325mg (once daily)بۆ خوێن شل کردنەوە
500mg, 1000mg (one two to times daily) بۆ ئازار و تا
Powder for oral solution: 500mg, 1000mg (one to times daily) لەنێو نیوگڵاس ئاو دەگیرێتەوە

2. Diclofenac Sodium (Voltarin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 25mg, 50mg, 75mg, 100mg (one to two times daily)
Capsule: 25mg, 100mg (one to times daily)
Topical gel: 1% (two to three times daily)
Ampule for injection: 37.5mg, 75mg (one to two times daily)
Eye drop: 0.1% (one drop every 6 hours)
Suppository: 12.5mg, 25mg, 50mg, 100mg (one to two times daily)

تێبینی: نابێت بۆ منداڵی خوار سێ ساڵ بەکاربێت.

3. Diclofenac Potassium (Cataflam, Voltfast)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 50mg (two times daily)
Powder for oral solution: 50mg (two times daily) لە نێو نیو گڵاس ئاو دەگیرێتەوە

تێبینی: نابێت بۆ منداڵی خوار سێ ساڵ بەکاربێت.

4. Ibuprofen (Advil, Profen)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 100mg, 200mg, 400mg, 600mg, 800mg (three to four times daily)
Soft capsule: 200mg (four times daily)
Oral suspension: 100mg (10mg\kg every 8 hours)
IV solution: 100mg\ml (400-800mg every 8 hours by 30minute infusion)
Suppository: 200mg, 400mg (two to three times daily)

تێبینی: بۆ ئازاری سووڕی مانگانە زۆر باشە.

5. Ketoprofen (Nexcede, Profenid)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 50mg, 100mg, 150mg (every 8 hours)
Capsule: 50mg, 75mg, 200mg (one to two times daily)
Topical gel: 2.5% (two times daily)

6. Flurbiprofen (Flurprofen, Algopet, Maximus)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 50mg, 100mg (two tablets every 8hours)
Eye drop: 0.03% (1 drop every 4 hours)

7. Loxoprpfen (Roxonin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 60mg (two to three times daily)

8. Naproxen (Aleve, Naprosyn)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 250mg, 500mg, 750mg (one to two times daily)
Oral suspension: 25mg (5mg\kg every 12 hours)

تێبینی: ئەوانەی کێشەی دڵ یان زەختیان هەیە دەتوانن ئەم دەرمانە بەکاربێنن بە ورياييەوە.

9. Tenoxicam (Tilcotil)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 20mg (once daily)

10. Piroxicam (Feldene)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 10mg, 20mg (once daily) Capsule: 10mg, 20mg (once daily)
Topical gel: 0.5% (twice daily)
Ampule for injection: 20mg (once daily)

تێبینی: ئەبێت دوو پەرداخ ئاوی لەگەڵ بخورێت بۆ ئەوەی مەعیدە ئازار نەدات.

11. Meloxicam (Mobic)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 7.5mg, 15mg (one to two times daily)
Ampule for injection: 15mg (once daily)

12. Mefenamic acid (Ponstan)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 500mg (two times daily)
Capsule: 250mg, 500mg (two times daily)

تێبینی: بۆ ئازاری سووڕی مانگانە و ئازاری ددان زۆر باشە, منداڵی خوار 14 ساڵ نابێت بەکاری بهێنێت.

13. Ketorolac (Tradol)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 10mg (three times daily)
Ampule for injection: 15mg, 30mg (two to three times daily)
Eye drop: 0.4%, 0.5% (1 drop every 6 hours)

تێبینی: یەکێکە لە بەهێزترین ئازارشکێنەکان.

14. Indomethacin (Indocin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 25mg, 50mg (three times daily)
Oral suspension: 25mg (1mg\kg three times daily)
suppository: 50mg (twice daily)

15. Etodolac (Lodine)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 200mg, 300mg (three times daily) Tablet: 400mg, 500mg (twice daily)

B. SELECTIVE COX-2 ENZYME INHIBITORS:

بەشێوەیەکی گشتی بەکاردێن بۆ ﴿ئازاری ئێسك و جومگە, ڕۆماتیزم﴾

1. Celecoxib (Celebrex)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 100mg, 200mg, 400mg (one to two times daily)

تێبینی: لە جۆری یەکەم کەمتر کێشە بۆ مەعیدە دروست دەکا, بەڵام کێشەی زیاتر بۆ دڵ دروست دەکات.

2. Etoricoxib (Arcoxia)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 60mg (once daily) بۆ التهاب و ئازاری ئێسك و جومگە (osteoarthritis)

90mg (once daily) بۆ ڕۆماتیزم (Rheumatoid arthritis)

120mg (once daily) بۆ نەخۆشی داء الملوك (Gout)

تێبینی: لە جۆری یەکەم کەمتر کێشە بۆ مەعیدە دروست دەکا, بەڵام کێشەی زیاتر بۆ دڵ دروست دەکات.

Acetaminophen\ Paracetamol (Panadol)[R]

پاراسیتامۆڵ یەکێك نییە لە (NSAIDs)ەکان, لەبەر ئەوەی میکانیزمی کارکرنیان جیاوازە, لەگەڵ ئەوەشـــدا هەندێك لەگەڵ ئەوانی هەژمار دەکەن, چونکە ئەویش بۆ تا و سەرئێشە و ئازار بەکاردێت.

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 325mg, 500mg, 650mg, 1000mg (three to four times daily)
Suppository: 125mg, 250mg (four times daily)
Oral suspension: 100mg, 125mg, 250mg (15mg\kg every 6 hours)
Oral drop: 100mg (1 month to 6 month 0.8ml, 6month to 12 month 1.2ml)
Effervescent tablet: 500mg (four times daily) in glass of water
IV infusion: 1000mg (three times daily)
Ampule for injection: 600mg (three to four times daily)

تێبینی: سەلامەتترین ئازار شکێنە بۆ ئەوانەی زەختیان هەیە, وە بۆ ئافرەتی دووگیانیش زۆر سەلامەتە, ئەوانەی کێشەی جگەریان هەیە دەبێت بە وریاییەوە وەری بگرن.

SKELETAL MUSCLE RELAXANTS

خاوکەرەوەکانی ماسولکەی لەش

بەکاردێت بۆ خاوکردنەوەی ماسولکەکان، بەتایبــەت ئەوانەی دوای وەرزش کردن تووشی کەشـەنگ بوونی ماسولکە دەبن. یان ئەوانەی شان و ملیان ڕەق دەبێت بە هــۆی جــوڵــەیــەکی لە نـاکاوەوە.



1. Orphenadrine + Paracetamol (Norgesic)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (35mg+450mg) (three to four times daily)

تێبینی: ئەوانەی کێشەی دڵیان هەیە دەبێ بە وریاییەوە بەکاری بهێنن.

2. Chlorzoxazone + paracetamol (Relaxon)[R]

شێوەکان دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsules: (250mg+300mg) (three to four times daily)

3. Baclofen (Lieoresal)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 10mg, 20mg, 25mg (one to two times daily)

تێبینی: دەبێت بەرە بەر واز لەدەرمانەکە بێنێت نەك ڕاستەوخۆ, وە لەوانەیە ببێتە هۆی خەولێکەوتن بۆیە باشترە لەشەودا بخورێت.

4. Droraverine (DroSpaz)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 40mg, 80mg (twice daily)

تێبینی: نابێتە هۆی خەو لێکەوتن, دەبێتە هۆی دابەزینی زەخت, بۆیە ئەوانەی زەختیان هەیە بەوریاییەوە بەکاری بێنن.

OPIOID ANALGESICS (STRONG ANALGESICS) ئازارشكێنه بەهێزەكان



ئەم كۆمەڵە دەرمانە بۆ ئازاری زۆر توند بەكاردێن وەك شكان, یان ئازاری دوای نەشتەرگەری, یان هەر ئازارێكی تر كە بە(NSAIDs)دانەمركێتەوە.

1. **Tramadol (Ultram)[R]**

شێوەكانی دەرمان و كاتی بەكارهێنان:

Tablet: 50mg (two to three times daily)
Capsule: 50mg, 100mg, 200mg, 300mg (one to times daily)
Ampule for injection: 50mg (twice daily)

2. **Morphine (Morphabond)[R]**

شێوەكانی دەرمان و كاتی بەكارهێنان:

Tablet: 15mg, 30mg, 60mg, 100mg, 200mg (every 6 hours)
Capsule: 15mg, 30mg, 60mg, 100mg, 200mg (every 6 hours)
Ampule for injection: 1mg, 2mg, 4mg, 5mg, 10mg (every 6 hours)

3. **Codeine (Codeisan)[R]**

شێوەكانی دەرمان و كاتی بەكارهێنان:

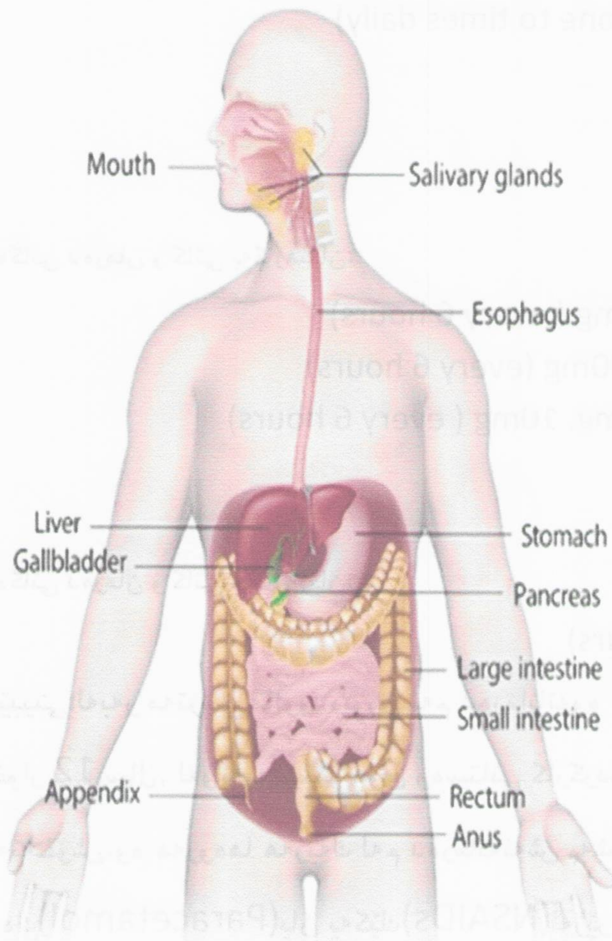
Tablets: 15mg, 30mg, 60mg (every 6 hours)

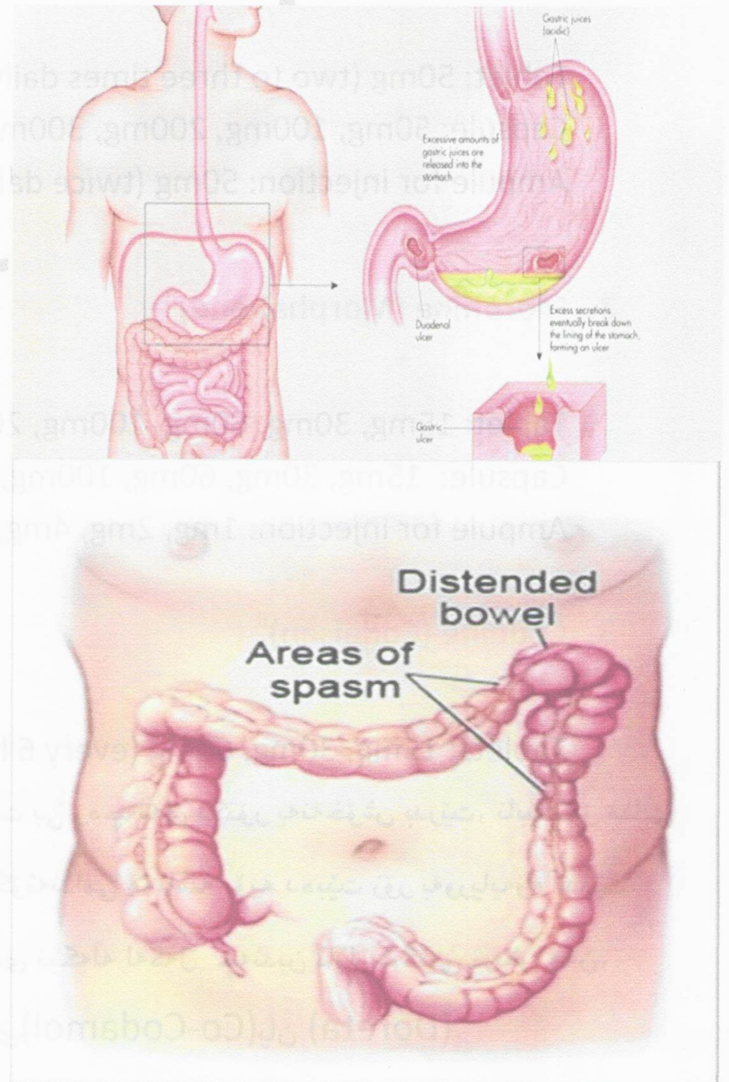
تێبینی:لەبەر مەترسی ئاڵوودەبوون بەم دەرمانانەوە نابێت بێ ڕەچەتەی دكتۆر بەنەخۆش بدرێت, نابێت بۆ منداڵی خوار 12 ساڵ, لەوانەیە ببێتە هۆی وەستانی كاركردنی كۆئەندامی هەناسە بۆیە دەبێت زۆر بەوریایەوە بدرێت بەنەخۆش.وە هەروەها هەریەك لەم دەرمانەنەش بەشێوەی تێكەڵە لەگەڵ چەندین ئازار شكێنی تریش هەن, وەك(Paracetamol)یان یەكێك(NSAIDs)لەژێر ناوی(Co-Codamol)یان (Doreta).

Gastro-Intestinal Drugs

دەرمانەکانی کۆئەندامی هەرس

کۆمەڵە گرووپێکی دەرمانن, کەلەسەر کۆئەندامی هەرس کاردەکەن, هەرگرووپەو بۆ مەبەستێکی دیاریکراو بەکاردێت, نەخۆشیەکانی پەیوەندیدار بەو کۆئەندامە چارە دەکەن, لەوانە﴿ کێشەکانی گەدە وقۆڵۆن و سکچوون و قەبزی و غازات و ڕشانەوە .... هتد﴾.





Gastro-Intestinal Drugs:

A. ANTACIDS:

بەکاردێن بۆ کپ کردنەوەی ﴿دڵەکزە, زیادبوونی ترشیەتی گەدە, ئازاری گەدە دوای نانخواردنێکی قورس﴾

تێبینی: هەموویان دوای نان بە نیوسەعات بۆ سەعاتێك دەخورێن.

1. $CaCO_3$ + $MgCO_3$(Rennie)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Chewable tablet: (680mg+80mg) (every 6 hours)

Oral suspension: (80mg+250mg) (15ml every 6 hours)

تێبینی: حەبەکە دەکرۆژرێ سێ ژەمە دوای نان و جارێکیش پێش خەوتن, شرووبەکەش هەروا بەکاردێت.

2. Sodium alginate + $NaCO_3$ + $CaCO_3$ (Gaviscon)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Chewable tablet: (250mg+106mg+187mg) (every 6 hours)

Oral suspension: (250mg+133mg+80mg) (every 6 hours)

تێبینی: حەبەکە دەکرۆژرێ سێ ژەمە دوای نان و جارێکیش پێش خەوتن, شرووبەکەش هەروا بەکاردێت.

وە سەلامەتە بۆ ئافرەتی دووگیان.

3. $Al(OH)_3$ + $Mg(OH)_2$ (Maalox)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Chewable tablets: (400mg+400mg) (every 6 hours)

Oral suspension: (500mg+500mg) (15ml every 6 hours)

تێبینی: حەبەکە دەکرۆژرێ سێ ژەمە دوای نان و جارێکیش پێش خەوتن, شرووبەکەش هەروا بەکاردێت.

وا باشترە ئافرەتی دووگیان بەکاری نەهێنێت.

4. $Al(OH)_3$ + $Mg(OH)_2$ + Dimethicone (Maalox Plus)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Chewable tablets: (200mg+200mg+25mg) (every 6 hours)

Oral suspension: (3.25g+3.65g+0.5g) (15ml every 6 hours)

تێبینی:بەتایبەت بۆ ئەوانەی غازاتیان هەبێت لەگەڵ ئازاری گەدە زۆرباشە, حەبەکە دەکرۆژرێ سێ ژەمە دوای نان و جارێکیش پێش خەوتن, شرووبەکەش هەروا بەکاردێت. وا باشترە ئافرەتی دووگیان بەکاری نەهێنێت.

B. HISTAMINE 2 RECEPTER BLOCKER (H2 BLOCKER)

بەکاردێن بۆ چارەسەرکردنی ﴿گەڕانەوەی ترشیەتی گەدە, برینی گەدە, دڵەکزە, ئازاری گەدە﴾

تێبینی: دەرمانەکانی ئەم گرووپە هەموویان نیو سەعات پێش نان دەخورێن.

1. Ranitidine (Zantac)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 75mg, 150mg, 300mg (twice daily)
Capsule: 150mg, 300mg (twice daily)
Syrup: 15mg (4mg\kg every 12 hours)
Ampule for injection: 25mg (three to four times daily)

2. Cimetidine (Tagamet)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 200mg, 300mg, 400mg (twice daily)
Ampule for solution: 150mg (three to four times daily)

تێبینی: ئەم دەرمانە لەگەڵ زۆر دەرمانی تر کارلێك دەکات لەوانە(Clopidogrel, Colchicine, Diazepam Itraconazole, Felodidpine)بۆیە دەبێت پرسیار لەنەخۆش بکرێت ئایا دەرمانی تر بەکاردەهێنێت یان نا.

3. Famotidine (Pepcid)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 10mg, 20mg, 40mg (twice daily)
Oral suspension: 40mg (0.5mg\kg every 12 hours)
Ampule for injection: 10mg (three to four times daily)

4. Nizatidine (Axid)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 150mg, 300mg (twice daily)
Oral solution: 15mg (4mg\kg every 12 hours)

تێبینی: لەهەموویان کەمتر لەگەڵ دەرمانی تر کارلێك دەکات, وەنابێت بۆ منداڵی خوار تەمەن 12 ساڵ بەکاربێت.

C. PROTON PUMP INHIBITORS (PPIs):

بەکاردێن بۆ چارەسەرکردنی ﴿برینی گەدە, گەڕانەوەی ترشیەتی گەدە, التهابی گەدە بەهۆی (H.Pylori)ەوە, دڵەکزە, برینی دوانزە گرێ (Duodenal Ulcer)﴾.

تێبینی: دەرمانەکانی ئەم گرووپە هەموویان نیو سەعات پێش نان دەخورێن. تەنیا (Rabeprazole)نەبێت.

1. Omeprazole (Prilosec, Gasec)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 10mg, 20mg, 40mg (one to times daily)
Tablet: 20mg (twice daily)
Vial for injection: 40mg (once daily)

تێبینی: نابێت بۆماوەی درێژ بەکاربێت ئەگەرنا تووشی کەمی کالسیۆم دەبێ لە ئێسکدا و مەترسی شکان زیاد دەبێت. وەنابێت لەگەڵ حەبی (کلۆپیدۆگریل) بەکاربێت. ڤیتامین B12کەم دەکاتەوە لەلەش.

2. Esomeprazole (Nexium)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 20mg, 40mg (one to times daily)
Tablet: 20mg (twice daily)
Vial for injection: 20mg, 40mg (once daily)

3. Pantoprazole (Protonix)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 20mg, 40mg (one to times daily)
Vial for injection: 40mg (once daily)

تێبینی: لەهەموویان سەلامەتترە لە ڕووی کارلێك کردن لەگەڵ دەرمانی تر و کەمترین کارلێکی هەیە.

4. Rabeprazole (Acphex)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 20mg (once daily)

تێبینی: تاکە دەرمانە لەم گرووپە دەبێت دوای نان بخورێت.

5. Lansoprazole (Prevacid)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: 15mg, 30mg (one to two times daily)
Tablet: 15mg, 30mg (one to two times daily)
Oral suspension: 3mg (30mg once daily)

تێبینی: سەلامەتترین دەرمانی ئەم گرووپەیە بۆ ئافرەتی دووگیان.

D. ANTI-EMETIC

دەرمانەکانی ئەم گرووپە بەکاردێن بۆ وەستاندنی ﴿هێڵنج و ڕشانەوە, ڕیگریکردن لەبەسەرکەوتنی ترشیەتی گەدە﴾

تێبینی: دەرمانەکانی ئەم گرووپە هەموویان نیو سەعات پێش نان دەخورێن.

1. **Domperidone (Motilium)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 10mg (every 6 hours)
Oral suspension: 1mg (0.3mg\kg every 6 hours)
Suppository: 10mg, 30mg (twice daily)

تێبینی: واباشترە منالّی خوار تەمەن 12 سالّ بەکاری نەهێنێت, هەروەها ئەوانەی کێشەی دڵیان هەیە.

2. **Metoclopramide (Plasil, Reglan)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 5mg, 10mg (every 6 hours)
Syrup: 5mg, 10mg (0.1mg\kg every 8 hours)
Ampule for injection: 5mg (three times daily)

3. **Dimenhydrinate (Dramamine)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 50mg (every 6 hours)
Ampule for injection: 50mg (every 6 hours)

تێبینی: بۆ ئەوانەی لەکاتی سەفەردا دەرشێنەوە, نیو سەعات پێش سەفەر حەبێك دەخۆن, نابێت ئەوانەی نەخۆشی ڕەبۆیان هەیە بەکاری بێنن, وەنابێت ئافرەتی شیردەر بەکاری بهێنێت, ئاساییە ئافرەتی دووگیان بەکاری بهێنیت.

4. **Meclizine + Vitamin B_6 (Navidoxine)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: (25mg+50mg) (two to three times daily)

تێبینی: بۆ ئەوانەی لەکاتی سەفەردا دەرشێنەوە, یەك سەعات پێش سەفەر حەبێك دەخۆن, سەلامەترین دەرمانی ئەم گرووپەیە بۆ ئافرەتی دووگیان. ئافرەتی شیردەر بەوریاییەوە دەبێت وەریگرێت.

5. **Pyridoxine (Vitamin B_6)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets:10mg, 25mg, 50mg, 100mg, 200mg (one to two times daily)
Ampule for injection: 25mg, 50mg (twice daily)

تێبینی: ئافرەتی دووگیان و شیردەر دەتوانن وەری بگرن بێ کێشە.

6. Prochlorperazine (Nautisol, Compazine)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 5mg, 10mg (every 8 hours)
Suppository: 25mg (once daily)
Ampule for injection: 5mg (every 6 hours)

تێبینی: واباشە ئافرەتی دووگیان یان شیردەر بەکاری نەهێنێت, بۆ منالّی خوار دووسالّیش نابێت بەکاربێت.

7. Chlorpromzine (Stimtil, Thorazine)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 10mg, 25mg, 50mg 100mg (every 6 hours)
Ampule for injection: 25mg (every 6 hours)

تێبینی: ئەم دەرمانە هەروەها بەکاردێت بۆ چارەسەرکردنی نزگەرە (بەرچیچکە). ئافرەتی شیردەر نابێت بەکاری بێنێت بەهیچ شێوەیەك, ئافرەتی دووگیان بەوریاییەوە دەتوانێت بەکاری بهێنێت.

E. LAXTIVES:

دەرمانەکانی ئەم گرووپە بەکاردێن بۆ چاراسەرکردنی ﴿قەبزی﴾ هەروەها بۆ بەتالّکردنەوەی قۆلّۆن پێش نازوور.

1. Bisacodyl (Dulcolax)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 5mg (two to three tablets at night)
Suppository: 5mg, 10mg (once daily)

تێبینی: تەحامیلەکە دوای سەعاتێك کاردەکات بەلّام حەبەکە دوای شەش سەعات. وەنابێت بۆ ماوەیەکی زۆر بەکاربێت.

2. Senna (Senkot)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 8.5mg, 15mg, 25mg (two to three tablets at night)
Syrup: 8.8mg (17mg\kg once daily)

تێبینی: نابێت زیاتر لەیەك هەفتە بەکاربێت.

3. Isphaghula Husk (Fybogel)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Sachets: 3.5g (twice daily, put a sachet in a full glass of water)

تێبینی: تا ئەتوانێت ئاو بخواتەوە لەگەلّیدا, دوای نان دەخورێتەوە, لەوانەیە دوو رۆژی بوویت تا دەست بە ئیشکردن دەکات, سەلامەتە و دەتوانرێ بەکاربێت بۆ ئافرەتی دووگیان و شیردەر.

4. **Docusate Sodium (Calace Enema)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 100mg (two tablets once daily)

Rectal Enema: 283mg\5ml (Twice daily)

تێبینی: نابێت بۆماوەی زیاتر لە هەفتەیەک بەکاربێت, ئەوانەی ڕشانەوەیان هەیە نابێت بەکاری بێنن.

5. **Lactulose (Perstil, Duphalac)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Oral solution: 10g\15ml (20ml once daily for adult, for children 1.5ml\kg twice daily)

تێبینی:نابێت بۆ ئەوانەی نەخۆشی شەکرەیان هەیە بەکاربێت.

6. **Castor oil (Emulsoil)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Oral solution: 100% (30ml once daily for adults, for children 10ml once daily)

تێبینی: نابێت لەکاتی دووگیانی بەکاربێت, ناوی باوی زیت الخروعە.

7. **Sodium Phosphate (Fleet Enema)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Rectal enema: 19g (one bottle once daily)

تێبینی: بۆ پاککردنەوەی قۆلۆن پێش نازوور, ئەشیعە یان عەمەلیات بەکاردێت.

8. **Activated Charcoal (Eucarbon)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 180mg (two tablets every 8 hours)

تێبینی: دوای 10 سەعات کاردەکات, نابێت بۆ ئافرەتی دووگیان و شیردەر.

F. ANTI-DIARRHEAL DRUGS:

ئەم گرووپە بە کاردێن بۆ وەستاندنی ﴿سکچوون, سکچوون بەهۆی سەفەرەوە﴾

1. **Loperamide (Imodium, Vacontil)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 2mg (2 to 8 tablets daily).ڕاستەوخۆ دوو حەب دەخوا, پاش هەرسکچونێکیش حەبێك دەخوا.

Oral suspension: 1mg\7.5ml (10ml twice daily)

تێبینی: دەتوانرێ بۆ ئافرەتی دووگیان بەکاربێت, منالّی خوار تەمەن دووساڵ نابێت بەکاری بهێنێت.

2. Atropine + diphenoxylate (Lomotil, Enterostop)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (0.025mg+2.5mg) (every 6 hours)

Oral solution: (0.025mg+2.5mg) (0.2mg\kg twice daily based on diphenoxylate)

تێبینی: نابێت بەکاربێت بۆ منداڵی خوار شەش ساڵی, لەکاتی ژەهراویبوونی خۆراکی﴿تەسەموم﴾ نابێت بەکاربێت.

G. ANTI-SPASMODIC DRUGS:

بەکاردێن بۆ چارەسەرکردنی ﴿ئازاری قۆڵۆن, کەشەنگ بوونی لووسەماسولکەکانی قۆڵۆن, ئازاری سک﴾

تێبینی: دەرمانەکانی ئەم گرووپە نیو سەعات پێش نان دەخورێن.

1. Hyoscine butyl bromide (Buscopan)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 10mg (four times daily)
Oral syrup: 10mg (5ml four times daily)
Ampule for injection: 20mg (two to three times daily)

2. Mebeverine HCl (Duspatalin)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 135mg, 200mg (two to three times daily)
Capsule: 200mg (twice daily)

تێبینی: نابێت بەکاربێت بۆ منداڵی خوار 14 ساڵ, وا باشترە ئافرەتی دووگیان بەکاری نەهێنێت.

3. Otilonium Bromide (Spasmomen)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 40mg (every 8 hours)

H. ANTI-FLATULENCE:

ئەم گرووپەی دەرمان بەکاردێن بۆ لابردنی﴿غازاتی ناو سك﴾

4. Simethicone (Disfaltyl, Gas X)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 80mg, 125mg (four times daily)
Chewable tablet: 80mg, 125mg (four times daily)
Oral suspension: 20mg\0.3ml (0.6ml four times daily) for more than 2 years.
Oral drop: 20mg\0.3ml (0.3ml four times daily) for less than 2 years.

تێبینی: دوای نان سێ جار و جارێکیش پێش نووستن دەخورێت.

5. Activated Charcoal (Eucarbon)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 180mg (two tablets every 8 hours)

تێبینی: دوای 10 سەعات کاردەکات, نابێت بۆ ئافرەتی دووگیان و شیردەر.

6. Simethicone + Funnel oil + Dill oil (ColicEZ)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Oral drop: (40mg+0.0007ml+0.005ml)
from 1[st] day to 6 month (0.5ml four times daily)
from 6 month to 12 month (0.75ml four times daily)
Above 12 month (1ml four times)

تێبینی: دەبێت 15 خولەك پێش شیرپێدان بە منداڵ بدرێت.

I. COMBINATION DRUGS:

1. Chlordiazepoxide + Clidinium Bromide (Librax)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Capsule: (5mg\2.5mg) (every 6 hours) بەکاردێت بۆ برینی گەدە و ئازار و کەشەنگبوونی قۆڵۆن

2. Mebeverine HCl + Sulpiride (Colona)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (135mg+25mg) (every 8 hours)بەکاردێت ئازار و کەشەنگبوونی قۆڵۆن و پێش نان دەخورێت

3. Paracetamol + Hyoscine butyl bromide (Buscopan)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (500mg\10mg) (four times daily)بۆ ئازار و کەشەنگبوونی قۆڵۆن, پێش نان دەخورێت

4. Lansoprazole + Clarithromycin + Tinidazole (PyloKit)[R]

بەکاردێت بۆ لەناوبردنی(H.Pylori)و چارەسەرکردنی قورحەی مەعیدە.

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

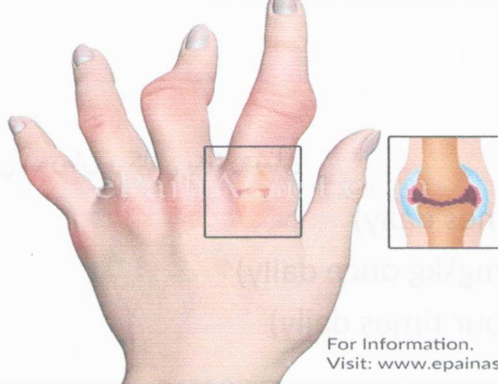
Lansoprazole capsule 30mg (twice daily 30min before meal)
Clarithromycin tablet 250mg (twice daily 30min after meal)
Tinidazole tablet 500mg (twice daily 30min after meal)

Corticosteroids

دژە هەوکردنە ستیرۆیدیەکان

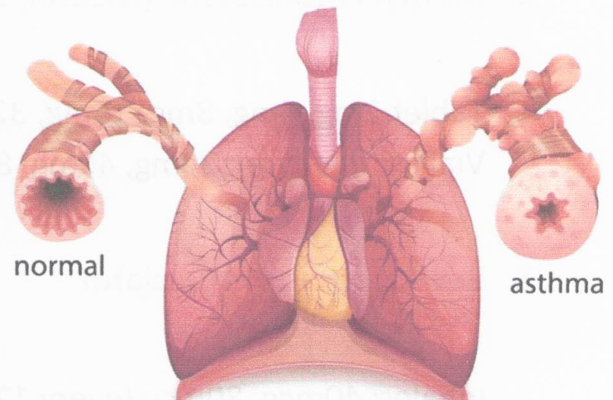
هەندێك نەخۆشی هەن تووشی جەستەی مرۆڤ دەبن لە ئەنجامی هێرشکردنی خانەکانی سیستەمی بەرگری بۆ خودی خانەکانی تری لەش وەك ﴿ئێسك, پێست ...هتد﴾ لەبەر ئەوەی بەهەڵە بە بێگانە دەیانبینێ و ئەمەش چەندین نەخۆشی مەترسیدار دروست دەکات.

یان جاری وا هەیە تەنێکی بێگانە دەچێتە لەشەوە سیستەمی بەرگری وەڵامی دەداتەوە بە هەوکردن, وەڵامەکەش چەند نیشانەیەکە وەك ﴿کۆخە, پژمین, پەسیو﴾بۆیە ئەم دەرمانانە بەکاردێن بۆ لابردنی ئەو نیشانانە.









CORTICOSTEROIDS:

کۆمەڵە دەرمانێکن بەکاردێن بۆ چارەسەرکردنی ﴿صەدەفیە, ڕۆماتیزم, هەوکردنی جومگە و ئێسك, برینی ناو دەم, ڕەبۆ, تەنگە نەفەسی, هەستیاری, هەڵئاوسانی مێشك, تەمبەڵی ڕژێنی ئەدرینالْ, مایەسیری, هەستیاری چاو, هەستیاری پێست, کۆخە﴾.

تێبینی:

1. هەموو دەرمانەکانی ئەم گرووپە نابێت بۆماوەیەکی زۆر بەکاربێن (بەگشتی لەهەفتەیەك بۆمانگێك بەکاردێن) وە کاتی پێدانی دەرمانەکان بە پێی نەخۆشـــیەکان دەگۆڕێت, بەڵام ئێمە باوەکان دەنوسین, لەوانەیە لە ڕەچەتە تۆ شێوەی تر ببینی, وە هەروەها ئەم دەرمانانە دەبێت بەشێوەی تەدریجی وازیان لێ بهێندرێت.
2. ئەوانەی شـــەکرەیان هەیە یان زەختیان هەیە دەبێت زۆر بە وریاییەوە ئەم دەرمانە بەکاربێنن, چونـــکە ڕێژەی شەکرە زۆر دەکات و زەختیش بەرز دەکاتەوە.
3. هەندێك کـــەس دەرمانەکانی ئەم گروپە بەکاردێنن بۆ قەڵەوی بەتایبەت (Dexamethasone)بەڵام بەهیچ شێوەیەك نابێت بۆ ئەم مەبەســـتە بەکاربێت.

1. **Prednisolone (Prediaperd)**[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet: 5mg, 10mg, 20mg (two to three times daily)
Oral solution: 5mg, 10mg ,15mg, 20mg (2mg\kg once daily)
Eye drop: 0.1%, 0.9%, 1% (1 drop two to four times daily)

2. **Methyl Prednisolone (Medrol, Depomedrol)**[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablet 2mg, 4mg, 8mg, 16mg, 32mg (two to three times daily)
Vial for injection: 20mg, 40mg, 80mg (two to three times daily)

3. **Beclomethasone (Beclate)**[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Inhaler: 40mcg, 80mcg (every 12 hours)
Nasal spray: 42mcg, 80mcg (2 spray every 12 hours)

4. Dexamethasone (Decadron)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 0.4mg, 1mg, 4mg (three times daily)
Ampule for injection: 4mg, 8mg (one to two times daily)
Oral solution: 0.5mg (0.2mg\kg every 12 hours)
Eye drop: 0.1% (1 drop every 6 hours)
Ear drop: 0.1% (1 drop every 6 hours)
Eye ointment: 0.05% (once at night)
Topical cream and ointment: 0.1% (three to four times daily)

5. Betamethasone (Celestone)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 0.5mg (two to three times daily)
Ampule for injection: 4mg, 6mg (one to two times daily)
Eye drop: 0.1% (1 drop every 6 hours)
Ear drop: 0.1% (1 drop every 6 hours)
Eye ointment: 0.05% (once at night)
Topical cream and ointment: 0.05% 0.1% (twice daily)
Topical lotion: 0.05% 0.1% (twice daily)

6. Triamcinolone (Kenalog, Kenacort)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 4mg (two to three times daily)
Vial for injection: 10mg, 40mg (once per week or once per month)
Topical cream and ointment: 0.025%, 0.05, 0.1%, 0.5% (four times daily)
Topical lotion: 0.025%, 0.1% (four times daily)
Oral gel: 0.1% (two to three times daily)

7. Mometasone (Nasonex, Elocon, Elica)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Topical cream and ointment: 0.1% (once daily)
Topical lotion: 0.1% (once daily)
Nasal spray: 50mcg\spray (2 sprays once daily)
Inhaler: 100mcg, 110mcg, 200mmcg, 220mcg (2 inhalations once at evening)

8. Hydrocortisone (Ahydrocort)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 5mg, 10mg, 20mg (two to three times daily)
Vial for injection: 100mg, 250mg, 500mg (one to two times daily)
Eye drop: 1% (1 drop every 6 hours)
Ear drop: 1% (1 drop every 6 hours)
Eye ointment: 3% (once at night)
Topical cream and ointment: 0.1%, 0.2, 0.5%, 1%, 2.5%(two to three times daily)
Topical lotion: 0.1%, 0.2%, 0.5%, 1%, 2.5% (two to three times daily)
Rectal cream: 0.1%, 0.2%, 0.5%, 1%, 2.5% (one to two times daily)
Rectal suppository: 25mg, 30mg (one to two times daily)

9. Fluocinolone (Synlar)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Topical cream and ointment: 0.025%, 0.1% (three times daily)
Topical solution: 0.01% (three times daily)
Ear oil: 0.01% (5 drop twice daily)
Rectal cream: 0.1% (two times daily)
Rectal suppository: 0.1% (two times daily)

10. Fluticasone (Flonase)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Topical cream and ointment: 0.05% (two times daily)
Topical lotion: 0.05% (two times daily)
Nasal spray: 27mcg, 50mcg, 93mcg (one to two sprays once daily)
Inhaler: 50mcg, 100mcg, 220mcg (every 12 hours)

11. Clobetasol (Dermovate)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

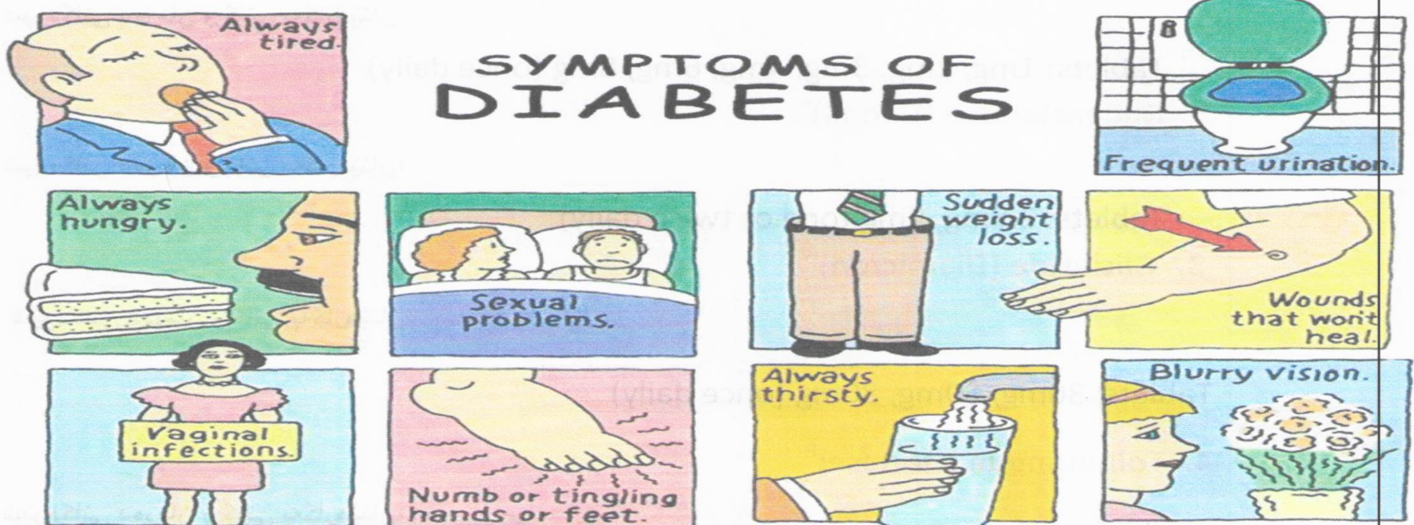
Topical cream and ointment: 0.025, 0.05% (two times daily)
Topical lotion: 0.05% (two times daily)
Topical solution: 0.05 (two times daily)

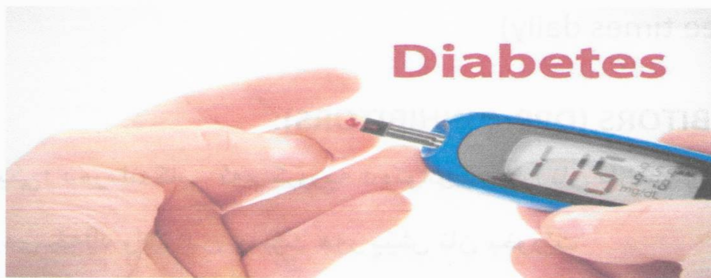
تێبینی: زۆرینەی کرێم و مەرهەم و لۆشن و قەترەکانی ئەم گرووپە بەشێوەی تێکەڵە هەن بەتایبەت لەگەڵ (Antibiotics & Antifungals)

ANTI-DIABETIC DRUGS

دەرمانەکانی شەکرە

شەکرە یەکێکە لە نەخۆشیە درێژخایەنەکان, کە چارەسەری بنەبڕی نییە, بەڵکو ئەوەی هەیە ڕێژەی شەکرلە خوێندا ڕێك دەخەن و نایەڵن کەسی تووشبوو بەهۆی شەکرەکەیەوە کێشەی تری بۆ دروست بێت بەتایبەت کێشەی ﴿گورچیلە, جگەر, دڵ, چاوەکان, هەروەها دەمارە خانەکانی دەست و پێ﴾. نەخۆشیەکە چوار جۆری هەیە و دووجۆریان زۆر باون, شەکرەی جۆری یەکەم و دووەم, لەگرنگترین نیشانەکانی نەخۆشیەکەش ﴿میزکردنی زۆر, تینوو بوون, دابەزینی کێش و تەزانی دەست و پێ(هەستێکە وەك دەرزی پێداچوون وایە)﴾.







ANTI-DIABETEC DRUGS:

بەکاردێن بۆ کۆنترۆڵکردنی ڕێژەی شەکر لە خوێندا.

A. BIGUANIDES:

1. Metformin (Glucophage)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 500mg, 850mg, 1000mg (two to three times daily after meal)
Extended-release tablets: 500mg, 750mg, 1000mg (once daily after meal)

تێبینی: ئەم حەبە بێجگە لە شەکرە بۆ ﴿کیسی هێلکەدانی ئافرەتان﴾یش بەکاردێت, کێشیش دادەبەزێنێت.

B. SULFONYLUREAS:

تێبینی: دەرمانەکانی ئەم گرووپە دەتوانرێ پێش نان یان دوای نانی بەیانی بخورێت, بەپێچەوانەی ئەوەی خەڵك وادەزانن دەبێت هەر پێش نان بخورێت.

1. Glimepiride (Amaryl)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 1mg, 2mg, 3mg, 4mg, 6mg, 8mg (once daily)

2. Glibenclamide (Daonil)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 2.5mg, 5mg (one or twice daily)

3. Gliclazide (Diamicron)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 30mg, 60mg, 80mg (once daily)

4. Tolbutamide (Orinase)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 500mg (two to three times daily)

C. DIPEPTIDYL PEPTIDASE-4 INHIBITORS (DPP-4 INHIBITORS):

تێبینی: دەرمانەکانی ئەم گرووپە دەتوانرێ پێش نان یان دوای نانی بەیانی بخورێت, بەپێچەوانەی ئەوەی خەڵك وادەزانن دەبێت هەر پێش نان بخورێت.

1. **Sitagliptin (Januvia)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 25mg, 50mg, 100mg (once daily)

2. **Saxagliptin (Onglyza)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 2.5mg, 5mg (once daily)

3. **Vildagliptin (Galvus)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 50mg (once or twice daily)

4. **Linagliptin (Tradjenta)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 5mg (once daily)

D. THIAZOLIDINEDIONES:

1. **Pioglitazone (Actos)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 15mg, 30mg, 45mg (once daily with or after meal)

تێبینی: ئەوانەی ماندوویی دڵ(Heart failure)یان هەیە نابێت ئەم دەرمانە بەکاربێنن, ئامۆژگاری نەخۆش بکە ئەگەر لەماوەی وەرگرتنی ئەم دەرمانە تووشی هەر ئەستووربونێکی پێ یان دەست و دەم و چاو بوو بگەڕێتەوە لای دکتۆر.

2. **Rosiglitazone (Avandia)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 2mg, 4mg (once daily with or after meal)

E. GLINIDES:

تێبینی: دەرمانەکانی ئەم گرووپە دەبێت پانزە خولەك پێش نان بخورێن.

1. **Repaglinide (Prandin)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 0.5mg, 1mg, 2mg (two to three times daily)

تێبینی: ئەوانەی حەبی (Gemfibrozil) بۆ چەوری بەکاردەهێنن نابێت ئەم دەرمانە بەکاربهێنن.

2. **Nateglinide (Starlix)[R]**

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 60mg, 120mg (two to three times daily)

F. ALPHA GLUCOSIDASE INHIBITORS:

تێبینی: دەرمانەکانی ئەم گرووپە دەبێت 5 خولەك پێش نان بخورێن.

1. Acarbose (Precose)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 25mg, 50mg, 100mg (two to three times daily)

2. Miglitol (Glyset)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: 25mg, 50mg, 100mg (two to three times daily)

G. COMBINATIONS:

1. Metformin + Glimepiride (Amary M)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (500mg\2mg) (one to two times daily)

2. Metformin + Glibenclamide (glucovance)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (500mg+2.5mg) (500mg+5mg) (one to two times daily)

3. Metformin + sitagliptin (Janument)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (500mg+50mg) (1000mg+50mg) (one to two times daily)

4. Metformin + Vildagliptin (GalvusMet)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (850mg+50mg) (1000mg+50mg) (one to two times daily)

5. Metformin + Saxagliptin (Kombigylize)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Tablets: (500mg+2.5mg) (1000mg+2.5mg) (one to two times daily)

H. RAPID ACTING INSULINS:

تێبینی: ئەم ئینسۆلینانە 15 خولەك پێش نان لێدەدرێن، پێیان دەڵێن صاف.

1. Insulin lispro (Humalog)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Injectable pen: 100units\ml (from 4U to 50U, 2 to 3 times daily according to the patient)
Injectable solution: 100U\ml (from 4U to 50U, 2 to 3 times daily according to the patient)

2. Insulin aspart (NovoRapid)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Injectable pen: 100units\ml (from 4U to 50U, 2 to 3 times daily according to the patient)
Injectable solution: 100U\ml (from 4u to 50U, 2 to 3 times daily according to the patient)

I. SHORT ACTING INSULINS:

تێبینی: ئەم ئینسۆلینانە 30 خولەك پێش نان لێدەدرێن، پێیان دەڵێن صاف.

1. Insulin Regular Human (Humalin R)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Injectable solution: 100U\ml (from 4u to 50U, 2 to 3 times daily according to the patient)

J. INTERMEDIATE ACTING INSULINS:

تێبینی: ئەم ئینسۆلینانە 12 سەعات جارێك لێ دەدرێن و پێیان دەڵێن خابط.

1. Insulin human (rDNA) or NPH (Humalin N, Insultard)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Injectable pen: 100units\ml (from 4U to 50U twice daily according to the patient)
Injectable solution: 100U\ml (from 4u to 50U twice daily according to the patient)

K. LONG ACTING INSULINS:

تێبینی: ئەم ئینسۆلینانە شەوانە یەك جار بەکاردێن.

1. Insulin glargine (Lantus)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Injectable pen: 100U\ml (from 4U to 50U according to the patient at night)

2. Insulin detemir (Levemir)[R]

شێوەکانی دەرمان و کاتی بەکارهێنان:

Injectable pen: 100U\ml (from 4U to 50U according to the patient at night)

L. MIXED INSULINS:

1. Neutral Protamine lispro + lispro (Humalog Mix75\25)[R]

شێوەکانی دەرمان و چۆنیەتی بەکارهێنان:

Injectable pen: (75%+25%) (100units\ml from 4U to 50U twice daily according to the patient)
Injectable solution: (75%+25%)(100U\ml from 4u to 50U twice daily according to the patient)

2. Aspart Protamine + Aspart (Novomix 30)[R]

شێوەکانی دەرمان و چۆنیەتی بەکارهێنان:

Injectable pen: (70%+30%) (100units\ml from 4U to 50U twice daily according to the patient)
Injectable solution: (70%+30%)(100U\ml from 4u to 50U twice daily according to the patient)

3. Neutral Protamine lispro + lispro (Humalog Mix50\50)[R]

شێوەکانی دەرمان و چۆنیەتی بەکارهێنان:

Injectable pen: (50%+50%) (100units\ml from 4U to 50U twice daily according to the patient)
Injectable solution: (50%+50%)(100U\ml from 4u to 50U twice daily according to the patient)

M. GLUCAGON-LIKE PEPTIDE-1 AGONISTS:

1. Liraglutide (Victoza, Saxenda)[R]

شێوەکانی دەرمان و چۆنیەتی بەکارهێنان:

SC Pen: 18mg\3ml Victoza (0.6mg first week then 1.2mg once daily)
SC Pen: 18mg\3ml Saxenda (0.6mg then increased until 3mg once daily)

تێبینی: ئەمە ئینسۆلین نییە, بەڵکو وادەکات جەستە ئینسۆلینی زیاتر دەربدات وە دەردانی گلوکاگۆنیش کەم دەکاتەوە, دوو جۆری هەیە(Victoza)بۆ شەکرە بەکاردێت, وە (Saxenda) بۆ چارەسەرکردنی قەڵەوی بەکاردێت.